

Aan de Cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer

Amsterdam, 25 juni 2023

Re: *Uitgangspunten Cultuursubsidies 2025-2028*

Geachte Cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer,

De ZaaK Nu, belangenvereniging voor presentatie- en postacademische instellingen in Nederland heeft de *Uitgangspunten Cultuursubsidies 2025-28* van Staatssecretaris Uslu met veel waardering ontvangen.

Allereerst is De ZaaK Nu verheugd dat de Staatssecretaris helderheid verschaft ten aanzien van de cultuurfinanciering door het Rijk. Er is echter nog wel onduidelijkheid over hoe codes en kwaliteit zich precies tot elkaar zullen verhouden, aangezien dit naar verluidt pas in november dit jaar bekend zal worden gemaakt. De ZaaK Nu uit haar zorg dat daarmee instellingen mogelijk niet voldoende tijd wordt gegund om gedegen plannen op te stellen die rekening houden met de criteria en afwegingen.

Met het uitbrengen van een eigen Richtlijn Functie- en Loongebouw voor presentatie-instellingen onderschrijft De ZaaK Nu het belang van eerlijke betaling voor iedereen die in de sector werkt. Bovendien werkt De ZaaK Nu om die reden dan ook intensief mee aan de totstandkoming van een herijking van de Richtlijn Kunstenaarshonorarium. De ZaaK Nu zet zich daarmee actief in voor eerlijke betaling van zowel de kunstenaars als ieder ander werkend in de sector.

De ZaaK Nu vraagt graag uw aandacht voor het volgende. Wij maken ons zorgen over het verder toenemen van de kosten, en het uitblijven van voldoende middelen om daaraan tegemoet te komen. U weet ongetwijfeld dat veel instellingen en kunstenaars zich al bewegen rond een kritische ondergrens door de inflatie, energiecrisis en de na-effecten van de corona pandemie en die situatie wordt allengs nijpender.

Uit het door SiRM recent gepubliceerde onderzoeksrapport *Wat kost Fair Pay? Een synthese van onderzoek op lokaal niveau naar de meerkosten van Fair Pay*¹, als voorloper op het onderzoek naar de *Meerkosten van de Fair Practice* dat eind 2023 wordt verwacht, blijkt dat beeldende kunstinstituten meerjarig ondersteund door gemeente en/of het Rijk met gemiddeld 21% meerkosten kampen. De beeldende kunstsector kan deze meerkosten alleen dragen als landelijke, regionale en lokale overheden hierin bijdragen: Fair Pay is een **gezamenlijke maatschappelijke opgave van alle betrokken overheden** om de sector duurzaam, wendbaar en weerbaar te maken.

De Raad voor Cultuur acht het voorstelbaar dat er in de regelingen van het Mondriaan Fonds meer ruimte komt om presentatie-instellingen steviger te financieren zodat de kloof tussen financiering door het Mondriaan Fonds en de BIS minder groot wordt dan die nu is. Dit advies onderschrijft De Zaak Nu nadrukkelijk, maar we vragen daarbij uw aandacht voor het feit dat het Mondriaan Fonds **onvoldoende middelen** voor de instellingen heeft om fair practice te opereren.

Uit tal van onderzoeken is naar voren gekomen dat de beeldende kunstsector een grote achterstand heeft op het vlak van eerlijke betaling. Dit hangt zowel samen met de structuur van de sector als met beleidsontwikkelingen in voorgaande jaren. Er is **structureel 5 miljoen Euro per jaar** extra nodig om alle instellingen volgens de fair practice principes uit te rusten.

Indien de huidige budgetten niet substantieel worden verhoogd, dreigt een derde tot de helft (!) van **alle presentatie-instellingen** die door het Mondriaan Fonds worden ondersteund buiten de boot te vallen als de budgetten niet worden verhoogd. Dit heeft een trickle down effect: als gevolg van verschraling van het veld zullen er veel minder plekken zijn waar kunstenaars hun werk kunnen tonen met als gevolg minder programma en activiteiten.

Juist presentatie instellingen vervullen een belangrijke rol als opdrachtgever voor kunstenaars; minder ruimte in de financiering betekent minder opdrachten aan kunstenaars. Dit kan leiden tot een verschraling van toegankelijkheid van de sector voor makers en minder diverse mogelijkheden om hun werk te tonen aan publiek. Daarnaast zal er minder ruimte ontstaan voor talentontwikkeling en innovatie; er komen minder publieksactiviteiten en daarmee dus ook een beperkter bereik. Deze verschraling heeft bovendien verregaande gevolgen voor de verbinding met de maatschappij en de brugfuncties die juist presentatie-instellingen kenmerkt. Het recent onderzoeksrapport van Berenschot² gaat nader in op de maatschappelijke relevantie van het in stand houden van ruimte voor o.a. experiment waar presentatie-instellingen in excelleren. Hierbij willen wij graag vermelden dat de beeldende kunst, anders dan de podiumkunst, geen reizende voorstellingen kent.

¹ SiRM in opdracht van Kunsten '92 (Goudriaan, R., 2023) *Wat kost Fair Pay? Een synthese van onderzoek op lokaal niveau naar de meerkosten van Fair Pay*.
<https://www.kunsten92.nl/rapport-sirm-wat-kost-fair-pay/>

² Berenschot (Vinkenburg, B. en Branten, S., 13 juni 2023) *In de schijnwerpers. Groeipotentie voor de culturele sector door bijdragen aan maatschappelijke opgaven*. Via: Berenschot.nl

De Zaak Nu hoopt dat u dit bovenstaande tijdens uw debat op 29 juni wilt meenemen in uw overwegingen en de beeldende kunstsector de benodigde Fair Practice middelen toekent om haar cruciale rol te kunnen behouden en versterken.

Met vriendelijke groet,
Namen de leden en het voltallig bestuur van De Zaak Nu

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Angelique Spaninks
Voorzitter